

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

11 martie 2014

mun.Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte - Elena Covalenco,

Judecători - Ion Arhiliuc, Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,

Interpretul - Adriana Condrațcaia,

a judecat în ședință publică recursurile ordinare declarate împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2013 de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Radu Sâli și avocatul Petru Răileanu în numele inculpatului

Străjescu Dumitru Mihail, născut la 29 septembrie 1965, originar din s.Octeabriscoie, r-nul Sîngerei, domiciliat în mun.Chișinău, str.Calea Ieșilor 13, ap.29.

Termenul examinării cauzei:

1. 13.07.2011 - 24.04.2013 - prima instanță,
2. 30.05.2013 - 19.09.2013 - instanța de apel,
3. 20.11.2013 - 11.03.2014 - instanța de recurs.

Procedura de citare legal executată.

S-au prezentat:

Procurorul N.Suvac, care a susținut recursul în sensul declarat, solicitând casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei la o nouă rejudecare, și respingerea recursului declarat de partea apărării ca fiind neîntemeiat.

Avocatul P.Răileanu și inculpatul D.Străjescu, care și-au susținut recursul ordinar, solicitând admiterea acestuia în sensul declarat, cu respingerea recursului declarat de procuror.

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție asupra recursurilor,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun.Chișinău din 24 aprilie 2013, Străjescu Dumitru a fost condamnat în baza art.326 alin.(1) Cod penal la 2 ani închisoare.

În temeiul art.90 Cod penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii pe un termen de probă de 1 an.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că Străjescu Dumitru, fiind cofondator al SRL „Arnix Com”, care deține în arendă mai multe gherete din ÎM „Piața Centrală” din str.Mitropolit Varlaam 63, a comis infracțiunea de trafic de influență în următoarele circumstanțe:

La 31 mai 2011, cet.Stratan Marcel, dorind să procure o gheretă, prin intermediul site-lui www.999.md, a găsit publicat un anunț privind realizarea unei gherete amplasată pe str.Mitropolit Varlaam - ÎM „Piața Centrală” la prețul de 6000

euro. Fiind interesat de ofertă, a telefonat la numărul de telefon afișat în anunț unde a răspuns o persoană, care ulterior s-a dovedit a fi Străjescu Lilia, care i-a comunicat că dacă a telefonat în privința gheretei urmează să discute cu stăpînul acesteia - Străjescu Dumitru, contactîndu-l pe numărul de telefon 079587447.

Telefonînd pe numărul dat, persoana care s-a prezentat ca fiind Străjescu Dumitru, i-a comunicat că vinde o gheretă amplasată pe teritoriul ÎM „Piața Centrală”, mun.Chișinău la prețul de 6000 euro, dintre care a extorcat suma de 1000 de euro, susținînd că poate să influențeze factorii de decizie din cadrul ÎM „Piața Centrală” în vederea determinării acestora la perfectarea în termeni restrînși a contractului de arendă asupra gheretei nr.25/10, amplasată pe teritoriul întreprinderii date, pe numele SRL „Namaox-Com”.

În continuarea intențiilor sale criminale, exprimate prin extorcarea mijloacelor bănești, la 15 iunie 2011, Străjescu Dumitru, aflîndu-se pe str.Mitropolit Varlaam 63, în apropierea ÎM „Piața Centrală”, a primit de la Stratan Marcel suma de 6000 euro dintre care, 5000 euro pentru sine, iar suma de 1000 euro fiind extorcată sub pretextul de a fi transmisă factorilor de decizie ai ÎM „Piața Centrală” pentru perfectarea în termeni restrînși a contractului de arendă asupra gheretei nr. 25/10, amplasată pe teritoriul ÎM „Piața Centrală” din mun.Chișinău, pe numele SRL „Namaox-Com”, după care a fost reținut.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către procuror și avocații I.Matușenco și P.Răileanu în numele inculpatului D.Străjescu, care au solicitat:

- procurorul, casarea acesteia în partea stabilirii pedepsei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care D.Străjescu să fie condamnat în baza art.326 alin.(1) Cod penal și în coraborare cu art.10 Cod penal, să-i fie stabilită pedeapsa de 3 ani închisoare, argumentînd că instanța incorect a aplicat față de acesta prevederile art.90 Cod penal, dispunînd executarea condiționată a pedepsei aplicate, fără a ține seama de prevederile art.61 și 75 Cod penal, deoarece nu au fost stabilite careva circumstanțe ce ar fi oferit instanței posibilitatea de a micșora esențial gravitatea faptei inculpatului și ar fi permis de a aplica în privința lui prevederile normei date, astfel că pedeapsa aplicată acestuia este una prea blîndă;

- avocatul I.Matușenco în numele inculpatului, casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărîri de achitare, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, și anume lipsește latura obiectivă a faptei incriminate inculpatului, invocînd că prima instanță incorect și-a întemeiat concluzia de condamnare a inculpatului pe baza probelor prezentate de partea acuzării, deoarece prin aceste probe nu s-a dovedit intenția acestuia la comiterea traficului de influență, și anume nu a fost demonstrat elementul extorcării, deoarece inculpatul nu a extorcat nici o sumă de bani ci a plasat anunțul în care a inițiat să-și realizeze ghereta la prețul de 6000 euro, adică dînsul din start a desemnat costul bunului supus realizării; nu a fost demonstrat prin nici o probă că ghereta a fost realizată la prețul de 5000 euro, iar 1000 euro au fost necesari pentru a corupe un careva funcționar, asupra căruia inculpatul avea influență sau pretindea că are influență, deoarece ÎM „Piața Centrală”, este o întreprindere municipală, directorul căreia este o persoană cu funcție de răspundere, dar nu funcționar public; nu a ținut seama instanța nici de faptul că inculpatul a respectat procedura legală de refuz în folosul martorului M.Stratan, ca ultimul să poată beneficia de dreptul la locațiune, deoarece la întreprinderea SRL „Arnix Com” a parvenit cererea de cedare a locațiunii în folosul agentului economic SRL „Namaox-

Com” și cererea de perfectare a contractului de locațiune a întreprinderii menționate; instanța nu a luat în considerație că în cadrul urmăririi penale au fost admise încălcări de procedură ce duc la nulitatea actelor date, și anume acțiunile procedurale care au avut loc la 15.06.2011, adică percheziția și examinarea corporală a lui D.Străjescu a avut loc în lipsa translatorului ceea ce, potrivit art.251 alin.(2) Cod de procedură penală, atrage nulitatea actului procedural;

- avocatul P.Răileanu în numele inculpatului, casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri de achitare, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, deoarece instanța nu a luat în considerație că în cadrul urmăririi penale au fost admise încălcări de procedură ce duc la nulitatea actelor date, și anume acțiunile efectuate de către inspectorul V.Bîrcă, privind înzestrarea cu tehnică specială, de examinare și marcarea a banilor din 10.06.2011 și 15.06.2011 urmează a fi declarate nule, deoarece nu au fost prevăzute la momentul efectuării lor în Codul de procedură penală, iar examinarea și percheziția corporală, audierea în calitate de bănuț, reținerea din 15.06.2011, audierea în calitate de învinuit din 16-17.06.2011, comunicarea raportului de expertiză din 24.06.2011, informarea învinuitului despre terminarea urmăririi penale și prezentarea învinuitului a materialelor de urmărire penală din 30.06.2011, recunoașterea în calitate de bănuț și punerea sub învinuire din 15-16.06.2011, au fost efectuate în lipsa apărătorului și interpretului, din care considerente actele procedurale adoptate urmează a fi declarate nule.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2013, a fost respins, ca nefondat apelul procurorului, și admise apelurile avocaților I.Matușenco și P.Răileanu în numele inculpatului, casată sentința, inclusiv din oficiu, și pronunțată o nouă hotărâre, prin care, în temeiul art.322, 251 alin.(2) Cod de procedură penală, a fost încetat procesul penal în privința lui Străjescu Dumitru în baza art.326 alin.(1) Cod penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud sau condiționează desfășurarea urmăririi penale.

Instanța de apel a reținut că, în urma verificării probelor administrate și cercetate de prima instanță, cât și de instanța de apel, care au fost apreciate prin prisma art.101 alin.(1) Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării acestora, și anume: declarațiile inculpatului, a martorilor M.Stratan, I.Stratulat, S.Arbus, procesele-verbale privind examinarea și marcarea bancnotelor, de înzestrare cu tehnică specială din 10.06.2011 și 15.06.2011 cu stenogramele anexate, de întregire a convorbirilor telefonice și a imaginilor între M.Stratan și D.Străjescu din 10.06.2011, 15.06.2011 și 16.06.2011, cu stenogramele anexate, de percheziție și examinare corporală din 15.06.2011, raportul de expertiză nr.1352-1355 din 23.06.2011, și, apreciindu-le în cumul, a conchis că în acțiunile lui D.Străjescu persistă elementele infracțiunii de trafic de influență, adică extorcarea de bani, personal, pentru o altă persoană, săvârșite intenționat de către o persoană care susține că are influență asupra unui funcționar, în scopul de a-l face să îndeplinească acțiuni ce intră în obligațiile lui de serviciu, indiferent dacă asemenea acțiuni au fost săvârșite sau nu, acțiuni ce se încadrează în baza art.326 alin.(1) Cod penal.

Totodată, instanța a indicat că, cu toate că învinuirea adusă inculpatului se confirmă prin probele cercetate, apelurile avocaților urmează a fi admise cu încetarea procesului penal în temeiul art.332, 251 alin.(2) Cod penal, din motiv că sînt prezente circumstanțe care exclud sau condiționează desfășurarea urmăririi penale, iar apelul procurorului este neîntemeiat și urmează a fi respins.

În motivarea acestei soluții, instanța a menționat că urmărirea penală a fost efectuată cu încălcări de procedură penală, de care prima instanță nu a ținut seama, că de către organul de urmărire penală i-au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale inculpatului prevăzute de Constituția R.Moldova, că ofițerul de urmărire penală L.Miron efectuând percheziția corporală a lui D.Străjescu nu i-a explicat drepturile și obligațiile în calitate de bănuit, la acțiunea dată au lipsit apărătorul și translatorul, deși ultimul a indicat că nu posedă limba de stat și a solicitat traducerea încheierii judecătorești de instrucție în limba rusă, după care, în aceeași zi, în lipsa translatorului, a fost recunoscut în calitate de bănuit, audiat, repetat percheziționat corporal și reținut.

De asemenea, instanța a reținut că dreptul acestuia la interpret a fost încălcat și în continuare în cadrul înaintării învinuirii și audierii în calitate de învinuit la 16.06.2011 și la 17.06.2011, la întocmirea acordului de recunoaștere a vinovăției la 17.06.2011, la comunicarea raportului de expertiză la 24.06.2011, la informarea învinuitului despre terminarea urmăririi penale și la prezentarea învinuitului a materialelor de urmărire penală la 30.06.2011, din care motive inculpatul a fost lipsit de posibilitatea de a face cunoștință cu toate materialele urmăririi penale la finalizarea cauzei și să-și realizeze dreptul său la un proces echitabil, dat fiind că dînsul este vorbitor de limbă rusă și nu posedă limba de stat, pe cînd acțiunile procesuale au fost efectuate fără asigurarea lui cu interpret și apărător, fiind încălcate prevederile art.16-17 Cod de procedură penală.

Astfel, instanța a concluzionat că, potrivit art.251 alin.(2), (4) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la prezența interpretului, atrage nulitatea absolută a actului procedural și nu poate fi înlăturată în nici un fel, prin urmare, nulitatea punerii persoanei sub învinuire exclude tragerea acesteia la răspundere penală și duce la încetarea procesului penal, în conformitate cu art.391 alin.(1) pct.6) Cod procedură penală, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală, indiferent de faptul că materialul probator confirmă comiterea de către D.Străjescu a infracțiunii prevăzute de art.326 alin.(1) Cod penal.

5. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare procurorul și avocatul P.Răileanu în numele inculpatului, care au solicitat:

- procurorul care, invocînd temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare, pe motiv că instanța de apel contrar prevederilor art.414 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, nu a pus în discuție publică erorile procesuale descrise în decizia contestată, prin ce părțile au fost lipsite de dreptul de a se expune asupra acestora, deoarece inculpatul în cadrul efectuării acțiunilor procesuale nu a invocat că nu cunoaște limba de stat, dar a semnat toate actele procedurale întocmite în limba de stat în prezența apărătorului, și abia la prima instanță în cadrul cercetării judecătorești a declarat că nu posedă limba de stat, iar actele procesuale la care a făcut referire instanța de apel, precum că au fost întocmite cu încălcări de procedură, reieșind din procesul-verbal, nu au fost cercetate în ședința de judecată;

- avocatul în numele inculpatului, casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărîri de achitare, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, considerînd că instanța de apel constatînd erorile procesuale ce au fost comise de către organul de urmărire penală în privința inculpatului, care duc la nulitatea

absolută a actelor procesuale, inclusiv a actului de învinuire, urma nu să înceteze procesul penal, pe motiv că există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz exclude urmărirea penală, dar să pronunțe o hotărâre de achitare, potrivit dispozițiilor art.390 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, deoarece prevederile art.275 alin.(1) pct.9) Cod de procedură penală nu pot fi aplicate în cazul când se consideră nulitatea actului de învinuire.

6. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal consideră că acestea urmează a fi admise, din următoarele considerente.

Conform art.414 alin.(1) și (2) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță, fiind în drept să dea o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal.

Având în vedere aceste prevederi legale, Colegiul penal conchide că instanța de apel nu a îndeplinit pe deplin cerințele normei sus menționate.

Astfel, din partea descriptivă a deciziei instanței de apel rezultă că temeiul de casare a sentinței cu pronunțarea unei noi soluții de încetare a procesului penal constă în faptul că, pe parcursul urmăririi penale, în opinia instanței de apel, în cauza penală au fost comise încălcări de procedură penală care afectează grav interesele lui D.Străjescu, inclusiv a prevederilor art.16, 17 Cod de procedură penală, deoarece acțiunile procesuale au fost efectuate fără asigurarea inculpatului cu interpret, punerea sub învinuire și audierea acestuia în calitate de învinuit, la fel, a avut loc în lipsa interpretului, iar efectuarea percheziției din 15.06.2011 a avut loc și în lipsa apărătorului.

În sprijinul acestei concluzii s-a făcut referință la actele procedurale, cum sînt: procesele-verbale de înzestrare cu tehnică specială, de examinare și marcarea banilor din 10.06.2011 și 15.06.2011, de examinare și percheziție corporală, de audiere în calitate de bănuț, de reținere din 15.06.2011, de audiere în calitate de învinuit din 16-17.06.2011, de comunicare a raportului de expertiză din 24.06.2011, de informare a învinuitului despre terminarea urmăririi penale din 30.06.2011, de prezentare a învinuitului a materialelor de urmărire penală din 30.06.2011 și ordonanțele de recunoaștere în calitate de bănuț și de punere sub învinuire din 15-16.06.2011.

În recursul procurorului se invocă că aceste acte procedurale nu au fost verificate și cercetate în ședința instanței de apel în prezența participanților la proces, nu au fost consemnate în procesul-verbal, astfel că nu a avut posibilitatea de a se pronunța asupra acestora.

Verificînd procesul-verbal al instanței de apel, se constată că o parte din actele la care a făcut referire instanța de apel în hotărârea sa (procesele-verbale de înzestrare cu tehnică specială, de examinare și marcarea banilor din 10.06.2011 și 15.06.2011, de audiere în calitate de bănuț, de reținere din 15.06.2011, de audiere în calitate de învinuit din 16-17.06.2011, de informare a învinuitului despre terminarea urmăririi penale din 30.06.2011, de prezentare a învinuitului a materialelor de urmărire penală din 30.06.2011 și ordonanțele de recunoaștere în calitate de bănuț și de punere sub învinuire din 15-16.06.2011) nu au fost verificate, citite și consemnate în procesul-

verbal.

Raportînd această stare de lucruri cu prevederile art.414 alin.(1) Cod de procedură penală, Colegiul penal conchide că instanța de apel s-a pronunțat asupra unor circumstanțe și acte procedurale (menționate mai sus), fără cercetarea și verificarea lor în ședința de judecată, prin ce au fost încălcate prevederile alin.(6) din acest articol, potrivit căruia instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința instanței de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

La fel, instanța de apel și-a argumentat soluția de încetare a procesului penal în privința lui D.Străjescu prin faptul că mai multe probe au fost viciate la faza de urmărire penală, actele procedurale fiind efectuate în lipsa interpretului și apărătorului.

La acest capitol, procurorul în recurs a relatat că inculpatul la urmărirea penală nu a invocat că nu cunoaște limba de stat semnînd actele procesuale, inclusiv acordul de reunoaștere a vinovăției, întocmite în prezența apărătorului, fără invocarea acestui temei și abia la judecarea cauzei în prima instanță a înaintat versiunea că nu cunoaște limba de stat.

Totodată, în acest sens, Colegiul observă că instanța nu a dat nici o apreciere actelor care au fost întocmite în limba de stat și semnate de inculpat în prezența apărătorului - procesului-verbal de percheziție corporală a lui D.Străjescu, ordonanței din 07.06.2011, în care acesta a făcut mențiuni în limba de stat (f.d.5, 60, v.1), acordului de recunoaștere a vinovăției (f.d.155-158, v.1), recipisei privind primirea copiei rechizitoriului (f.d.182, v.1), stenogramei convorbirilor telefonice din 15.06.2011 (f.d.110, v.1) și altor acte (f.d.5, 56-57, 72-72, v.1).

Partea apărării în recurs invocă că, constatîndu-se faptul punerii sub învinuire și audierii lui D.Străjescu în calitate de învinuit în lipsa interpretului, cît efectuarea altor acțiuni procedurale fără asigurarea lui cu interpret, încălcare care, în temeiul art.251 alin.(2), (4) Cod de procedură penală, duce la nulitatea punerii persoanei sub învinuire și exclude tragerea acestuia la răspundere penală, instanța de apel urma să pronunțe o hotărîre de achitare, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, în corespundere cu art.390 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, dar nu să înceteze procesul penal pe motiv că există circumstanțe care exclud sau condiționează desfășurarea urmăririi penale.

Colegiul penal menționează că, în această situație, instanța de apel analizînd probele și ajungînd la concluzia că acestea au fost obținute cu încălcări esențiale de către organul de urmărire penală a dispozițiilor Codului de procedură penală era obligată să decidă asupra admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe și în dependență de existența și suficiența lor, urma să pronunțe o soluție *de condamnare ori de achitare*, dar nu de încetare a procedurii penale, în temeiul art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs atestă că, soluția instanței de apel privind încetarea procesului penal în privința lui D.Străjescu pe art.326 alin.(1) Cod penal, din motivul existenței altor circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală, este pripită.

Colegiul atestă că, potrivit art.417 alin.(5) Cod de procedură penală, motivele din apel, de fapt, sînt esența lui și nepronunțarea asupra acestora reprezintă prin sine neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel.

Astfel, Colegiul penal conchide că instanța de apel la judecarea apelurilor a comis erori de drept, prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, deoarece nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărîrea atacată nu cuprinde motivele prin care să se întemeieze soluția adoptată.

Procedînd în asemenea mod, instanța nu a acordat deplină eficiență prevederilor art.414 alin.(2) și 417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, ceea ce echivalează cu erori judiciare, ce s-au soldat cu o hotărîre neîntemeiată și nemotivată. Avînd în vedere că erorile de drept invocate nu pot fi corectate de către instanța de recurs, decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță.

La rejudecarea cauzei instanța de apel are obligația ca în conformitate cu art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă tuturor probelor administrate, avînd în vedere prevederile art.93-95, 101 Cod de procedură penală, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apelurile părții acuzării și părții apărării, iar în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărîre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art.434, art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Radu Sâli și avocatul Petru Răileanu în numele inculpatului Străjescu Dumitru, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2013 în cauza penală în privința lui Străjescu Dumitru și dispune rejudecarea cauzei în ordine de apel în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Decizia pronunțată în ședință publică la 08 aprilie 2014.

Președinte

Elena Covalenco

Judecători

Ion Arhiliuc

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun